Semínka na příští rok zdarma

Rajče, které nám letos chutnalo ze všech nejvíc. Fazole, které plodily jako o závod. Měsíček, který celé léto zářil oranžovými květy. Kopr, který jsme nechali vykvést… Všechny tyto rostliny nám mohou dát semínka na příští rok.

Sbírání vlastního osiva není nic nového. Dříve bylo naprosto běžné, že si zahrádkáři část semen z úrody nechávali na další sezonu. A babí léto je ideální dobou tuto tradici oprášit. Stačí vědět, **která semínka má smysl schovávat, kdy jsou opravdu zralá a jak je uchovat, aby na jaře neskončila plesnivá v obálce.**

Nejdřív se podívejte na sáček od semínek

Než začnete sbírat všechno, co na zahradě vytvořilo semínka, je tu jedno důležité pravidlo. **Pokud jste rostlinu vypěstovali z osiva označeného F1, nemůžete počítat s tím, že její potomci budou stejní jako rostlina, ze které semena pocházejí.** Semínka sice mohou vyklíčit, ale příští generace se může lišit velikostí, chutí, barvou, výnosem nebo dalšími vlastnostmi.

Pro domácí uchovávání semen jsou proto nejvhodnější nehybridní, volně opylované odrůdy. Nemáte původní obal a nevíte, co jste vysadili? Semínka samozřejmě zkusit můžete. Jen počítejte s překvapením. A právě to může být někdy docela zábava.

Semínka vybírejte z těch nejlepších rostlin

Když už si máme něco schovat na příští rok, vybírejme dobře.

Semena odebírejte z rostlin, které byly:

- zdravé,
- silné,
- dobře rostly,
- bohatě plodily,
- a měly vlastnosti, které bychom chtěli zachovat.

Naopak rostliny slabé, nemocné nebo výrazně odlišné od ostatních raději pro množení nepoužívejte. U zeleniny také vyberte plod, který vám chutnal a vypadal tak, jak od dané odrůdy očekáváte.

Rajčata: Nechte je pořádně dozrát

Rajčata patří mezi nejvděčnější zeleninu pro první pokusy se sbíráním semínek. Vyberte krásný zdravý plod a nechte ho na rostlině opravdu dobře dozrát. Potom rajče rozkrojte, semínka i s rosolovitou hmotou vydlabejte do malé skleničky a přidejte trochu vody. Nechte několik dní stát, během nichž se dužina kolem semen začne uvolňovat. Poté přilijte vodu, promíchejte, dobrá těžší semena nechte klesnout ke dnu a obsah skleničky propláchněte. **Čistá semena rozložte v jedné vrstvě a nechte je opravdu důkladně vyschnout.** A hlavně si je nezapomeňte popsat. V únoru už si možná nevzpomenete, jestli byla ve skleničce cherry rajčátka nebo obří masitá.

Papriky: Nejjednodušší cesta k vlastnímu osivu

Ještě jednodušší jsou papriky. Plod, ze kterého chcete získat semínka, nechte úplně dozrát. Potom jej rozřízněte, semínka vyjměte a rozložte je na suché místo. Několik dnů je nechte proschnout, občas je promíchejte a teprve dokonale suchá uložte. Pozor jen při pěstování více odrůd paprik blízko sebe. Mohou se mezi sebou křížit, takže příští generace nemusí přesně odpovídat původní odrůdě.

Fazole a hrách? Nechte lusky zestárnout

U fazolí a hrachu je postup krásně jednoduchý. **Několik nejhezčích lusků prostě nesklízejte k jídlu.** Nechte je na rostlině tak dlouho, až budou suché, nahnědlé a semínka uvnitř ztvrdnou. Při zatřesení můžete dokonce slyšet, jak v lusku chrastí. Lusky pak skliďte a nechte ještě doschnout na suchém vzdušném místě. Teprve potom semena vyloupejte a uschovejte.

Náš tip: *Vyberte si několik nejlepších rostlin a jejich lusky označte třeba barevnou stužkou. Jinak se snadno stane, že je někdo při sklizni sní dřív, než stihnou vytvořit zralé osivo.*

Kopr a koriandr: Stačí trochu zapomenout sklízet

Také některé bylinky si semínka připraví téměř samy. U kopru nebo koriandru stačí nechat několik rostlin

vykvést a počkat, až květenství a semena začnou zasychat. Pak celé okolíky odstřihněte a vložte do papírového sáčku. Nechte je ještě doschnout a semena následně vytřeste. Část můžete příští rok vysít a část klidně využít jako koření v kuchyni. Podobně lze sbírat také semena bazalky, petržele nebo pažitky, jen u některých druhů musíme na tvorbu semen čekat déle.

A co květiny? Tam je semínkový poklad největší

Procházet na konci léta odkvetlé záhony s papírovým sáčkem může být překvapivě návykové.

Snadno můžete získat vlastní semínka například z:

- měsíčku,
- afrikánů,
- krásenky,
- lichořeřišnice,
- slunečnic,
- chrp,
- máků či dalších letniček.

Nechte květy na rostlině odkvetlé tak dlouho, až semeníky dozrají a začnou vysychat. Pak je odstřihněte a semínka vyberte. Jen počítejte s tím, že zejména pokud máte vedle sebe několik odrůd stejného druhu, mohou se jejich potomci příští rok vzhledem lišit. Někdy tak zahrada připraví vlastní překvapení.

U dýní a cuket opatrně

Tady už začíná být semínkaření trochu dobrodružnější. Cukety, dýně a další příbuzné tykvovité rostliny se mohou mezi sebou křížit. Pokud na zahradě pěstujete několik různých odrůd, nemusí semínko z krásné letošní cukety příští rok vytvořit stejnou cuketu. Proto je pro začátečníka mnohem jistější začít s rajčaty, fazolemi, hrachem nebo některými bylinkami a květinami. U tykví je navíc důležité nespoléhat na to, že všechny náhodně vzniklé kříženec bude možné bezpečně jíst. Pokud by vypěstovaná cuketa či dýně byla nezvykle silně hořká, nejíme ji.

Největší nepřítel semínek? Vlhkost

Můžete nasbírat sebelepší semena, ale pokud je uložíte ještě vlhká, během zimy vám příliš radosti neudělají. **Po sklizni je proto nechte důkladně doschnout na suchém a vzdušném místě. Nedávejte je hned do uzavřené plastové krabičky ani do sáčku, ve kterém se může držet vlhkost.**

Teprve dokonale suchá semínka přesypte do:

- papírových sáčků,
- malých obálek,
- popsaných papírových psaníček.

Jednotlivé sáčky můžete následně vložit společně do dobře uzavíratelné nádoby. **Semena mají ráda sucho, chlad a tmu.**

Popisujte, popisujte, popisujte!

Tahle rada vypadá banálně. Dokud se příští jaro nedíváte na deset téměř stejných sáčků plných malých hnědých semínek.

Na každý balíček si proto napište alespoň:

název rostliny + odrůdu + rok sklizně.

Například:

Rajče San Marzano – 2026

nebo

Měsíček oranžový – zahrada – 2026

Pokud vás semínkaření začne bavit, můžete přidat i poznámku typu „největší plody“, „výborná chuť“ nebo „velmi dobře plodilo“. Příští rok se bude hodit.

Nevíte, jestli starší semena ještě žijí? Udělejte test

Našli jste na jaře sáček semínek, ale netušíte, jestli ještě vyklíčí? Nemusíte hned vysévat celý záhon. Položte několik semen mezi navlhčené vrstvy papírové utěrky, udržujte je vlhké a dejte na vhodné teplé místo. Pokud většina v obvyklé době pro daný druh začne klíčit, semínka mají stále dobrou šanci. Pokud vyklíčí jen několik, můžete při výsevu použít větší množství.

Začněte třeba jen třemi obálkami

Nemusíte se hned měnit v domácího semenáře a schovávat osivo ze všeho, co na zahradě roste. **Pro začátek si zkuste připravit třeba jednu obálku rajčat, jednu fazolí a jednu oblíbenou květinu.**

Na jaře pak přijde ta nejlepší část. Otevřete sáček, který jste si na konci léta sami připravili, nasypete vlastní semínka do země a nový zahradnický rok začne vlastně tam, kde ten předchozí skončil.